

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศไทย และเพื่อศึกษาหาแนวทางวิธีการพัฒนาและเสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม รวมไปถึงศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในงานสวัสดิการเด็ก จากตัวอย่างกรณีศึกษาทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย โดยที่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล และประมวลข้อมูลจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ รายงานงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กว่า 137 แหล่ง ที่มีการศึกษาเกี่ยวข้องกับการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม โดยข้อมูลที่ได้นี้จะนำมาแยกประเภทตามเนื้อหา ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เห็นภาพรวมในแต่ละเนื้อหา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิวัฒนาการของแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจถึงที่มาและลักษณะการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร ที่สามารถอธิบายถึงแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมได้ กล่าวคือ เราสามารถมองสาเหตุของการเข้ามาร่วมมือกันระหว่างองค์กรได้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่แต่ละองค์กรต้องการจากกันและกัน ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน หรือเป็นการกระทำไปตามกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงขององค์กร ทั้งนี้อาจกระทำไปเพื่อความอยู่รอดขององค์กร หรือเพื่อความสำเร็ของโครงการความร่วมมือ ตามทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงสถานการณ์ โดยที่แนวคิดการประสานงาน เข้ามาช่วยอธิบายในฐานะของกระบวนการบริหารองค์กร หรือปัจจัยการบริหารที่จะช่วยขับเคลื่อน ให้การทำงานร่วมกันเป็นหุ้นส่วนสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

ในส่วนของมุมมองการร่วมมือเป็นหุ้นส่วนทางสังคมกับองค์กรอื่นๆ ของภาครัฐ ที่เคยผูกขาดงานด้านสวัสดิการสังคมแต่ผู้เดียวในอดีต แนวคิดการกระจายอำนาจ และแนวคิดการมี

ส่วนร่วมทางสังคม ได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและมิตินำงานของภาครัฐ ที่เปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการร่วมงานกับองค์กรทางสังคมอื่นๆ และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือภาคประชาชนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของงานพัฒนา ผ่านการสร้างเชื่อมั่น และก่อให้เกิดการตระหนักในคุณค่าของตนเอง ตามแนวคิดการเสริมพลัง โดยการที่ภาครัฐมีการเปิดให้ทุกภาคส่วนเข้ามาแลกเปลี่ยน และเรียนรู้ร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในการจัดทำดำเนินงานพัฒนาสวัสดิการสังคมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดสวัสดิการแบบบูรณาการ ทั้งนี้การทำงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนนั้นอาจมีรูปแบบลักษณะของการร่วมงานเป็นแบบเครือข่าย ที่เป็นการรวมตัวกันทำกิจกรรมขององค์กรต่างๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกัน ตามแนวคิดเครือข่าย ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์และการร่วมมือต่อไป ผู้การทำงานแบบเป็นหุ้นส่วนทางสังคมต่อไปในอนาคต

ผู้ศึกษาได้ทำการสรุปความหมายของ “การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม” จากการทบทวนวรรณกรรม ไว้ว่า หมายถึง การรวมตัวกันของตัวแทนจากกลุ่มบุคคลในชุมชน หรือจากองค์กรจากภาคส่วนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาเพื่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นทั้งในทางด้านกำหนดนโยบาย หรือการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ จัดทำและบริหารโครงการหรือกิจกรรม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน รู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ตระหนักถึงคุณค่าในงานที่ทำร่วมกัน มีการแบ่งปันความรับผิดชอบ และทรัพยากรระหว่างกัน

ในการศึกษาด้านพัฒนาการของแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมนั้น ผู้ศึกษาพบว่ามี การเริ่มใช้คำว่า “หุ้นส่วน” (Partnership) หรือ “การพัฒนาหุ้นส่วน” (Partnership development) ปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมด้านภาคธุรกิจตั้งแต่ในช่วงยุคทศวรรษที่ 1970 และค่อยๆ ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายมากขึ้น ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา บริษัทและธุรกิจต่างๆ ตื่นตัวหันมาสร้าง “พันธมิตรเชิงกลยุทธ์” (Strategic Alliance) กับองค์กรธุรกิจต่างๆ เพื่อต้องการเข้าถึงลูกค้าหรือผู้บริโภคกลุ่มใหม่ๆ หรือเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเดิมในรูปแบบใหม่ๆ และประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจากการร่วมหุ้นส่วนในธุรกิจนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันนั้น ภาคองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรยังคงไม่ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการเป็นหุ้นส่วน ประกอบกับกระแสความไม่ไว้นับถือต่อภาคส่วนของธุรกิจ ในส่วนของภาครัฐนั้นเริ่มมีการเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าสู่กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยได้แบ่งความเป็นเจ้าของในงานบริการสังคมที่ภาครัฐประกอบกันกับการลดบทบาทของตนเองลง ตามแนวทางการแปรรูปรัฐกิจให้เอกชนดำเนินการของภาครัฐ ในช่วงทศวรรษเดียวกันนั้น สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจเริ่มสั่นคลอน องค์กรธุรกิจต่างต้องการที่จะได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นจากการ

บริจาค จึงหันไปใช้แนวคิดการทำการตลาดแบบเชื่อมโยงกับการกุศล ซึ่งก่อให้เกิดความตระหนักในโอกาสของการสร้างผลประโยชน์ร่วมและความสนใจระหว่างทั้งภาคธุรกิจ องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร รวมไปถึงองค์กรภาครัฐและท้องถิ่นในการร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนมากยิ่งขึ้น และได้พัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงในปัจจุบัน ทั้งนี้ในส่วนของกระบวนการวิวัฒนาการของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม จะเริ่มต้นจากการที่แต่ละองค์กรในแต่ละภาคส่วนจะมีการทำงานทางด้านสังคมในลักษณะที่ต่างคนต่างทำเป็นอิสระแยกจากกัน สภาวะความจำเป็นขององค์กรเหล่านี้ที่ต้องร่วมมือกัน เช่น การขาดแคลนทรัพยากรในการพัฒนา นำมาซึ่งการเกิดขึ้นของพันธมิตร (Alliance) และเครือข่ายพันธมิตรที่โยงใยกัน (Network) ทั้งนี้การร่วมมือกัน (Collaboration) เป็นเครือข่ายเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมการเป็นพันธมิตรกันขึ้นระหว่างหุ้นส่วนที่ได้ค้นพบ โดยผลของความไว้วางใจที่เกิดจากการเป็นพันธมิตรกันเป็นระยะเวลายาวนาน และมีการติดต่อร่วมมือกันบ่อยครั้ง จึงพัฒนาสู่การจับกลุ่มกันเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในโครงการความร่วมมือในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ

การเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในระบบสวัสดิการสังคมไทยมีพัฒนาการมาจากเดิมที่มีมุมมองในเชิงที่ “รัฐเป็นศูนย์กลาง” มาสู่การเน้นการพัฒนาที่มี “คนเป็นศูนย์กลาง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนา ที่มีที่มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งได้มีการเสนอแนวความคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” “การกระจายอำนาจ” “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นพหุภาคี” และ “การสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรชุมชน” เป็นต้น ตลอดจนมีการระบุถึงความสำคัญกับการผนึกกำลังของทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้รับบริการ ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ อาสาสมัคร ฯลฯ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในงาน ซึ่งเป็นทิศทางของงานสวัสดิการสังคมที่เข้าสู่รูปแบบ “สวัสดิการพหุลักษณะ” และ “สวัสดิการแบบบูรณาการ” ที่มีการร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตอบแทนประโยชน์กัน และควบคุมซึ่งกันและกันในสังคม บนฐานความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีความเท่าเทียมกัน

ปัจจัย และแรงจูงใจสำคัญที่มีส่วนผลักดันและกระตุ้นให้เกิดการสร้างหุ้นส่วนทางสังคม ประกอบไปด้วย ปัจจัยผลักดันด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และด้านสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแรงจูงใจของแต่ละภาคส่วน กล่าวคือ ในส่วนของภาครัฐ ประกอบไปด้วย การสนับสนุนต่องบประมาณการพัฒนาและทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัด การเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงชุมชนที่เข้าถึงได้ยาก การเข้าถึงข้อมูลหรือความรู้เฉพาะด้านของหุ้นส่วนการพัฒนา ความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ อันเนื่องมาจากนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ได้มีการกำหนดไว้ โอกาสในการสร้างสถานะความเป็นผู้นำในกรอบงานพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งต่อสังคม

หรือชุมชนที่เกี่ยวข้องนั้นๆ และการรักษาไว้ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของสังคม ในขณะที่แรงจูงใจของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ประกอบไปด้วย การสนับสนุนหรือแรงเสริมเพิ่มในงานของโครงการในขณะที่ยังคงมีงบประมาณจำกัดหรือมีภาวะเงินบริจาคเข้าสู่องค์กรลดลง แรงกดดันจากผู้บริจาคหรือแหล่งเงินทุนที่เรียกร้องให้มีการร่วมงานกับองค์กรอื่น แรงเสริมต่อศักยภาพในการเข้าถึงชุมชนเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของ 'สมรรถภาพ' ขององค์กรในสายตาของสังคมหรือชุมชน การประหยัดเงินทุนขององค์กร การจำเป็นต่อความอยู่รอดของโครงการหรือของตัวองค์กรเอง ความต้องการเสริมสถานะความเป็นผู้นำและบทบาทขององค์กรต่อสังคมหรือชุมชนนั้นๆ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของสังคม

ในส่วนของภาคธุรกิจเอกชน มีแรงจูงใจที่ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ในเชิงกลยุทธ์ โดยการเพิ่มความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ในฐานะองค์กรที่ดีในสายตาของสังคม การเพิ่มขึ้นของโอกาสทางด้านธุรกิจเนื่องจากการเข้าถึงที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อผู้บริโภคกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเป็นพิเศษ การเข้าถึงทรัพยากรพิเศษเฉพาะด้านที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงมาก่อน การเข้าถึงผู้นำชุมชนของกลุ่มต่างๆ การเพิ่มขึ้นของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนที่คุ้มค่ากว่า โอกาสในการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจต่อบุคลากรของบริษัท การสนองตอบพันธกิจขององค์กร รวมไปถึงความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อสภาพแวดล้อมการแข่งขัน ผ่านการร่วมมือกับพันธมิตร และแรงจูงใจของภาคส่วนที่สำคัญอย่างภาคประชาชน คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เป็นฝ่ายตัดสินใจและกำหนดความต้องการของตนเอง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชนมีความสามารถในการจัดหาทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมกิจกรรมต่างๆ มากกว่าการตั้งรับจากการพัฒนาฝ่ายเดียว ทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นเพียงผู้รับผลจากการพัฒนา แต่เป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาเอง ทั้งนี้แรงจูงใจในการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการด้านเด็กและเยาวชน ประกอบไปด้วยเหตุผลที่สำคัญต่างๆ กล่าวคือ การพัฒนาเด็กเป็นงานใหญ่ที่ครอบคลุมหลายเรื่อง แต่ละเรื่องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจึงต้องพัฒนาครบวงจรแบบองค์รวม มีความจำกัดด้านทรัพยากรทำให้ต้องบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่ซ้ำซ้อน รวมไปถึงบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของครอบครัวและชุมชน ตลอดจนงานด้านเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องอาศัยความรู้ในเชิงวิชาการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างกัน เพื่อให้การพัฒนาบรรลุผลและมีความยั่งยืน

2. แนวทางวิธีการพัฒนา และเสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ในบริบทของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการประสานงานโครงการความร่วมมือ ผู้ศึกษาได้ทำการสังเคราะห์และจัดแบ่งแนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนทางสังคมออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก อันได้แก่ 1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตกลงวางนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ ประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการริเริ่มโครงการ การร่วมตกลงชี้ชัดในจุดมุ่งหมายและผลประโยชน์ที่จะได้รับการร่วมมือ การมีส่วนร่วมของแต่ละหุ้นส่วนในการจัดทำนโยบายและวางแผนกลยุทธ์เพื่อนำสู่การปฏิบัติ การตกลงร่วมกันเพื่อจัดหาทรัพยากรสำหรับงานการร่วมมือ การร่วมมือกันเพื่อสรรหาและตกลงในวิธีการใหม่ๆ ในการบริหารงานร่วมกัน ผู้นำที่มีความสามารถ การผูกมัดตนเองของผู้นำต่อโครงการความร่วมมือ และการตกลงวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการร่วมกัน 2) ขั้นตอนการประสานงานในการปฏิบัติการ ประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือซึ่งกันและกัน การวางแผนและกำหนดวิธีการทำงาน การใช้คณะกรรมการผสมหรือคณะกรรมการกลาง การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน การตรวจและติดตามผล และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม โดยทั้งนี้แต่ละหุ้นส่วนควรร่วมบริหารรูปแบบของการประสานงานที่เหมาะสมกับโครงการความร่วมมือนั้นๆ อีกด้วย และสุดท้าย 3) ขั้นตอนการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ตามหลักการ อันได้แก่ การตระหนักถึงความสำคัญในการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ การไม่ยึดมาตรฐานของทีมประเมินหรือใครคนใดคนหนึ่ง แต่เคารพในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการชี้ถูกชี้ผิด เพื่อให้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานต่อไปในอนาคต โดยทั้งนี้มีภาคส่วนประชาชนเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญต่อกระบวนการที่ควรได้รับการเสริมพลัง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน

3. การประยุกต์ใช้แนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในงานสวัสดิการเด็ก จากตัวอย่างกรณีศึกษาทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทย

ผู้ศึกษาได้ทำการคัดเลือกกรณีศึกษาที่นำเสนองานโครงการความร่วมมือ ตามลักษณะแนวคิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม บนความหลากหลายของรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ความหลากหลายระดับการร่วมงานทั้งในระดับมหภาค มัชฌิมภาค และจุลภาค และ

ความหลากหลายมิติของงานสวัสดิการสังคมด้านเด็ก กล่าวคือ กรณีศึกษาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในระดับมหภาค ในประเด็นของงานปกป้องเด็กที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ตลอดจนการปราบปรามเครือข่ายการค้ามนุษย์นั้นเป็นงานที่มีความหลากหลาย ซับซ้อน และต้องอาศัยความร่วมมือจากหุ้นส่วนทั้งในประเทศไทยเองและระหว่างหุ้นส่วนระหว่างประเทศ โดยมาตรการที่เป็นผลลัพธ์ของการเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วน มีตั้งแต่งานการกำหนดนโยบายระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ที่ต่างเน้นให้เกิดการทำงานร่วมมือเป็นเครือข่ายจากภาคส่วนต่างๆ ในขณะที่กรณีศึกษาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในระดับมัธยมศึกษา เป็นงานความร่วมมือในรูปแบบโครงการระหว่างหุ้นส่วนที่ริเริ่มจากองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนบทบาทในการมีส่วนร่วมในงานการพัฒนาของภาคประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานในโครงการจัดความยากจนและแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการสำหรับเด็ก โดยการร่วมมือเป็นหุ้นส่วนส่งผลให้มีการค้นพบนวัตกรรมใหม่ร่วมกัน และสุดท้ายกับกรณีศึกษาที่นำเสนอตัวอย่างการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในระดับจุลภาค โดยการนำเสนอรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนระหว่างนักสังคมสงเคราะห์กับผู้ปกครองของเด็ก ที่แสดงให้เห็นว่าก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นที่ต้องการของหุ้นส่วนทั้ง 2 ฝ่าย โดยมีแนวทางการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนที่คล้ายคลึงกับหุ้นส่วนระหว่างองค์กร และนอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและผลกระทบของงานนโยบายระดับมหภาคที่ควรรองรับและส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนในระดับจุลภาคอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาคั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยและแรงจูงใจต่างๆ ที่มีผลต่อองค์กรหนึ่งๆ ในการตัดสินใจเข้าร่วมทำงานเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของแต่ละภาคส่วน ทั้งในรูปแบบของการเชิงปริมาณ เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการศึกษาคั้งนี้
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีความเป็นปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นหุ้นส่วนทางสังคมระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อหาทางนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขต่อไป
3. ควรมีการศึกษาถึงการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในบริบทของงานสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายทางสังคมอื่นเพิ่มเติม